DESTINATION

INNOVATION

INSPIRATION, FAKTA OCH TIPS FRÅN UNGAS INNOVATIONS-KRAFT

Redesign låna och laga

PLAGGIAT HAR GÅTT FRÅN IDÉ TILL HANDLING

Knepen för att bli mer kreativ

METODERNA FÖR ATT FÅ INNOVATIONSKRAFT

Så vill unga få rådgivning

RÄTT GUIDNING FÅR FLER ATT FÖRVERKLIGA IDÉER

Ungas Innovationskraft
Tillväxtverket och VINNOVA

Ungas idéer är en viktig kraft **att räkna med**

Världen står inför ett antal stora samhällsutmaningar som vi behöver finna ett svar på. Klimatförändringar, en åldrande befolkning och fattigdom är bara några exempel. Då kan vi inte fortsätta som ”business as usual” utan vi behöver bli mer innovativa. Den nationella innovationsstrategin som regeringen presenterade hösten 2012 ska bidra till nya eller bättre lösningar för att Sverige år 2020 ska vara ett nyskapande land präglat av banbrytande idéer och nya sätt att tänka och göra.

I det arbetet är ungas idéer en viktig kraft att räkna med. Det är också anledningen till att regeringen satsar på ett program för att främja ungas innovationskraft. I dag känner många unga inte till den hjälp som finns att få i form av rådgivning och guidning om bland annat regler, nätverk och marknadsföring. Det behöver vi tillsammans ändra på!

För att ta tillvara den kraft som finns bland unga måste främjandeaktörer, både offentliga och privata, bli bättre på att nå ut till unga – dels med sitt erbjudande, dels för att i dialog med unga bli bättre på att möta unga innovatörers behov. Tillgången till finansiering är ett sådant exempel. Eftersom unga ofta saknar sparade medel och har begränsade säkerheter kan det vara svårt att få finansiering hos bank. Då blir andra finansieringskällor extra viktiga.

Regeringen arbetar aktivt med att fokusera de statliga finansieringsinsatserna till de tidiga skedena som är viktiga ur ett tillväxtperspektiv. Andra viktiga insatser är att erbjuda relevant och anpassad rådgivning, mentorskap och miljöer som inkubatorer, som kan stötta i uppstartsfas.

Om fler unga kan ta del av den rådgivning som finns så tjänar individen och samhället på detta – både genom att generera förnyelse och tillväxt. Mitt råd är därför: Lyssna på unga och ge dem en möjlighet att vara med och skapa sin egen framtid!

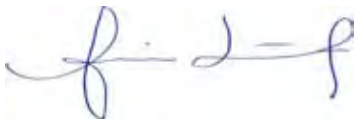

Annie Lööf, Näringsminister

Ungas Innovationskraft
Tillväxtverket och VINNOVA

Om programmet Ungas Innovationskraft

2010 gav regeringen Tillväxtverket och VINNOVA i uppdrag att genomföra ett treårigt program för att främja ungas innovationskraft. Programmet ska stimulera innovationskraften hos unga (18-30 år) och bidra till att fler unga utvecklar och kommersialiserar sina idéer. Resultatet blev programmet Ungas Innovationskraft. Programmets mål är att innovationsstödsystemets aktörer ska bli bättre på att ta tillvara på ungas innovationskraft samt att stimulera, utveckla och kommersialisera ungas idéer genom programmets olika insatser. Regeringen har förlängt programmet i ytterligare två år.

Innehåll

Innovationsstrategin med individen i fokus — **sid 5**
Vi tittar närmare på den nya nationella innovationsstrategin, som ska stimulera innovationskraften i hela samhället, där unga är en viktig potentiell kraft.

Hög tillväxtvilja bland unga företagare — **sid 7**
Undersökningen Företagens villkor och verklighet visar hur verkligheten för unga företagare ser ut och vilka problem de ser.

Allt börjar med en idé — **sid 8**
Programmet Ungas Innovationskraft har involverat unga och satt fart på innovationskraften på en rad sätt. Här är några exempel.

De ger plagg nytt liv — **sid 14**
Möt de tre tjejerna som driver Plaggiat. De är några vinnarna i Ungas Idétävling som arrangerades av Ungas Innovationskraft under våren 2012.

Pengarna som gör det möjligt — **sid 18**
Finansiering kommer ständigt upp som en viktig faktor för att unga innovatörer ska kunna ta sin idé vidare. Här presenteras några av alternativen.

Den unga röda tråden — **sid 20**
För att på bästa sätt identifiera och möta ungas behov har målgruppen hela tiden involverats inom Ungas Innovationskraft. Se hur!

Jobba fram idéer i workshops — **sid 21**
För att bli mer kreativ kan man använda metoder som till exempel workshops för att arbeta fram och utveckla idéer. Se experttipsen!

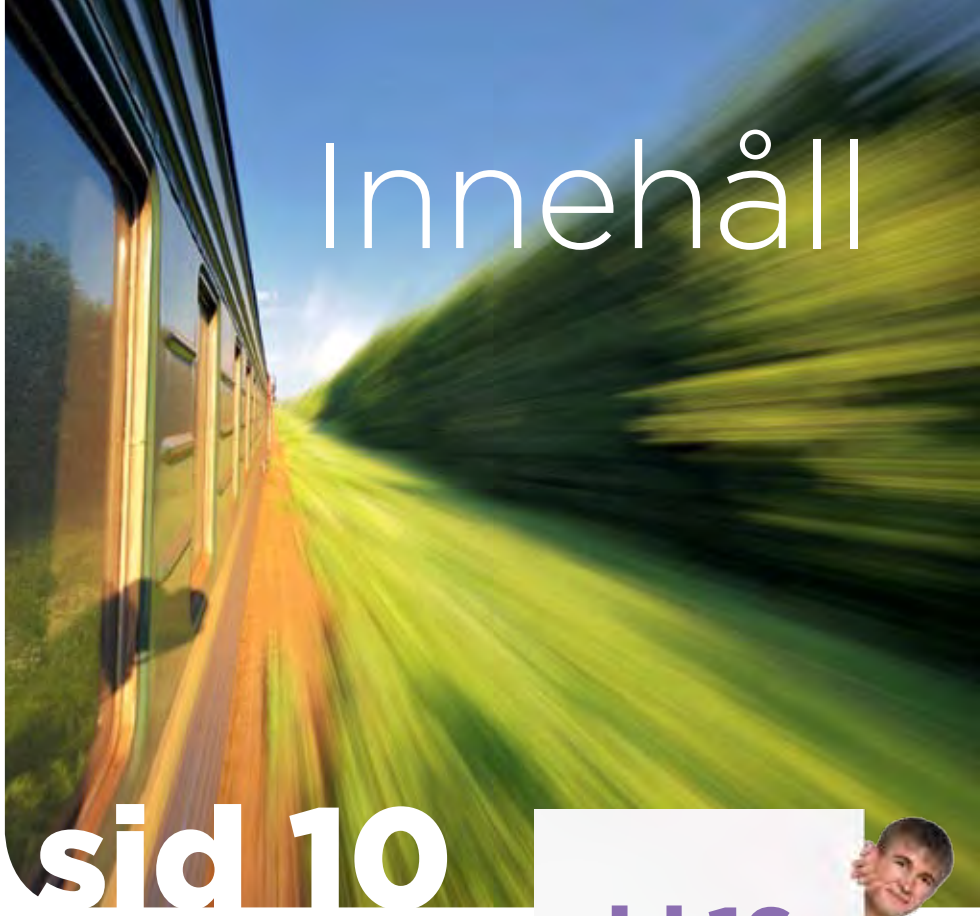

sid 10

Tåg lastat med råd
Ungas Idétåg reste under våren 2012 genom Sverige för att inspirera och hjälpa unga att satsa på sina idéer. Kolla in resultatet!

sid 16

Så vill unga få rådgivning
I en djungel av stödaktörer kan det vara svårt för unga innovatörer att veta vart de ska vända sig. Men de som hamnar rätt får goda möjligheter att förverkliga sina idéer.

sid 12

Regionala samtal satte fokus på ungas idéer
Unga entreprenörer mötte regionala aktörer för att tillsammans identifiera åtgärder för att förenkla för unga att gå från idé till handling.

REDAKTIONEN

Utgivare VINNOVA

Redaktion Kajsa Villman Tillväxtverket, Karin Silfversten VINNOVA och Lina Broström Snick-Snack AB

Produktion Snick-Snack AB

Tryck Trosa Tryckeri AB

Papper Arctic Volume

Omslagsfoto Klas Andersson

Mer information www.ungasinnovationskraft.se

Programansvarig på Tillväxtverket Annika Järemo
Tel: 08-681 91 00 (växel)

Programansvarig på VINNOVA Ann-Louise Persson
Tel: 08-473 3000 (växel)

VINNOVA Information VI 2013:02

Tillväxtverket Info 0485

ISSN 1650-3120

FSC MIX Papper från ansvarsfulla källor FSC® C011150

Miljömärkt 341 073 Trycksak

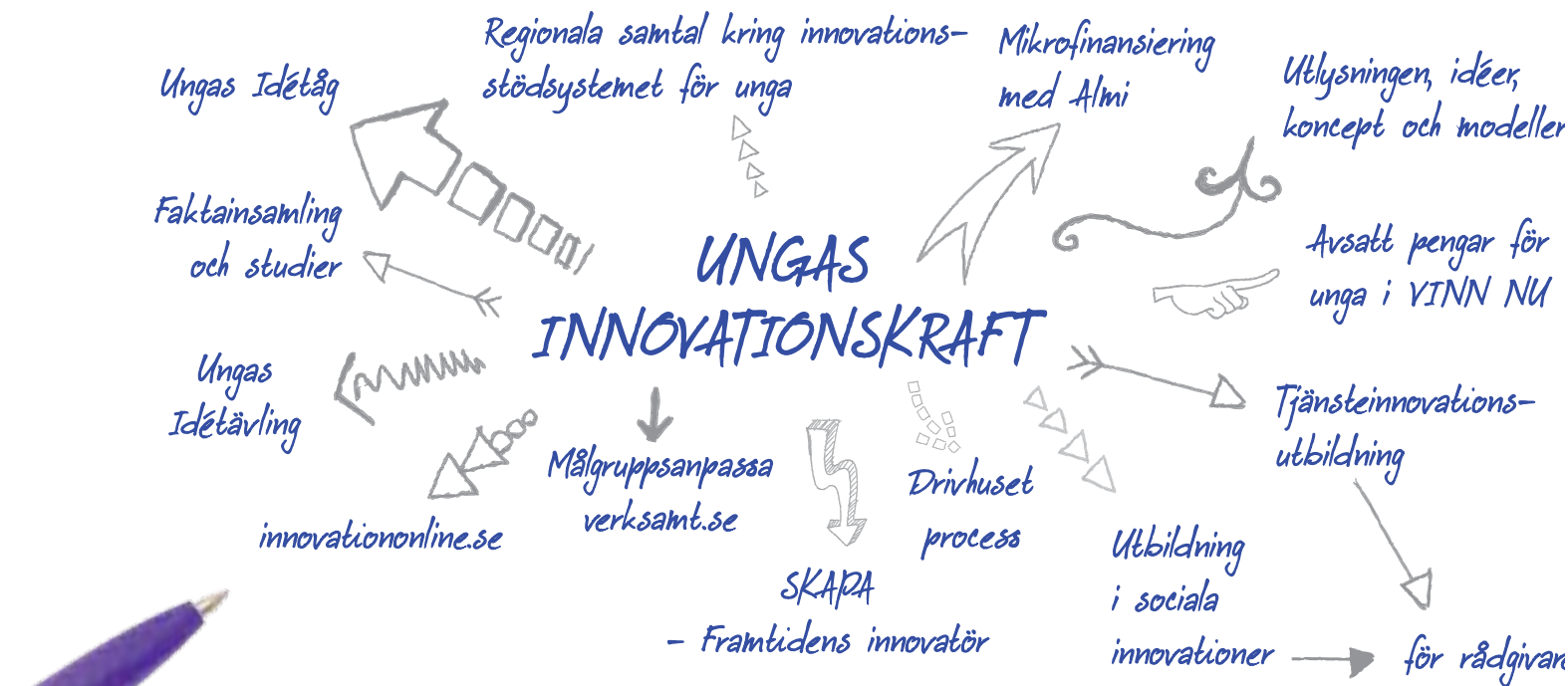

Var börjar resan från **idé till handling?**

Resan från idé till handling kan börja med irritation över skidbacken i osten vid frukostbordet, när någon plötsligt hittar en enkel lösning på ett vardagligt problem eller när en student får upp ögonen för forskningens sätt att ta sig an problem.

Hur stödjer vi fler unga att våga satsa på sina idéer så att Sverige fortsätter vara ett föregångsland när det handlar om innovationer och entreprenörskap?

När vi 2010 fick uppdraget att driva programmet Ungas Innovationskraft pekade regeringen ut unga 18-30 år som en särskilt viktig målgrupp. Under tre år har vi nu mött unga innovatörer från hela landet och kan konstatera att de har en enorm potential. Det finns många unga personer som är nyfikna, lösningsorienterade och som vill satsa på sina idéer. Så vad är problemet? Och vad är lösningen?

Ann-Louise Persson VINNOVA, Karin Silfversten VINNOVA, Kajsa Villman, Tillväxtverket, Annika Järemo Tillväxtverket, Anna Bjurström VINNOVA och Henrik Arwidsson Tillväxtverket.

Vårt uppdrag har varit att synliggöra, möjliggöra och förverkliga ungas innovationskraft. I våra samtal och möten med unga och representanter från innovationsstödsystemet har vi hittat både problem och lösningar. I det här magasinet berör vi flera av de områden, som vi under vår resa har identifierat som viktiga för att öka ungas innovationskraft.

Unga (18-30 år) är inte en homogen grupp. Men, det finns vissa saker som unga entreprenörer och innovatörer har gemensamt. Statistik som presenteras på sid 7 visar att unga i högre utsträckning startar företag inom tjänstesektorn. Därför är det viktigt att rådgivningen motsvarar deras förväntningar. Inom gruppen unga företagare är andelen kvinnor och företagare med utländsk bakgrund högre än bland övriga företagare, vilket ger en positiv bild inför framtiden.

Flera av insatserna inom Ungas Innovationskraft visar att många unga har idéer som tar hänsyn både till miljö och tar ett socialt ansvar. Vi måste ta tillvara på ungas idéer idag för att hantera framtidens utmaningar och för att inte gå miste om framtidens innovationer och arbetstillfällen.

Vi hoppas att det här magasinet ska ge dig som läsare verktyg i möten med unga innovatörer, goda exempel och inspiration för att leda andra eller starta din egen resa från idé till handling! ■

Arbetsgruppen för Ungas Innovationskraft på Tillväxtverket och VINNOVA.

Viktigaste slutsatserna. För att stötta fler unga att gå från idé till handling behövs:

- Nätverk och mentorer.
- Bättre samverkan mellan olika aktörer i innovationsstödsystemet.
- Ett mer entreprenöriellt utbildningssystem.
- Nya finansieringsformer för att testa på sitt företagande, exempelvis genom ett ”CSN-lån” för företagande eller crowdfunding.
- Förändra attityden och ta ungas idéer på allvar.

Med människan som grund ska den nya nationella innovationsstrategin stimulera innovationskraften i hela samhället, där unga är en viktig potentiell kraft. Kalle Westberg, innovationsexpert och handläggare på Tillväxtverket, som var med och skrev innovationsstrategin och Göran Marklund, ställföreträdande generaldirektör på VINNOVA, ger här sina svar på hur de ser på begreppet innovation.

TEXT: Monica Walldén

Innovationsstrategi med **individen i fokus**

Innovation är ett ord som används flitigt och brukar ofta syfta på någon form av förnyelse. För att en idé ska räknas som en innovation krävs att den är ny, men den måste även spridas på en marknad eller komma till användning. Det nya blir en innovation först när det omvandlar vår verklighet på något sätt, menar Kalle Westberg, innovat expert och handläggare på Till verkets utvecklingsenhet, som utlånad till Näringsdepartem för att arbeta med framtagand den nationella innovationsstra

Den nationella innovationss tegin, som antogs av regeringe

»

» oktober 2012, ska lägga grunden för att långsiktigt utveckla innovationskraften i Sverige och för att möta de utmaningar som vi står inför. Globala utmaningar, däribland klimatförändringar, en åldrande befolk ning och framtida energitillgångar, är så komplexa att det krävs samordning mellan olika aktörer för att hitta lösningar.

– Ambitionen med innovationsstrategin är att stärka det nationella innovationsklimatet. För att komma dit så kan vi inte utgå från den traditionella synen på innovation utan vi måste våga tänka på nya sätt. På så sätt är strategin både modig men samtidigt en väldigt stor utmaning. Det invanda sättet är att regeringen detaljstyr och riktar medel till det man tror ska vara framgångsrikt, men denna strategi är istället en kompassriktning och kräver samverkan mellan olika aktörer, säger Kalle Westberg.

Bättre incitament för innovation

Motstånd mot att släppa fram nya idéer hämmar innovationskraften, menar Göran Marklund. Ett samhällssystem som efterfrågar idéer och skapar incitament för att stimulera kreativitet är bättre rustat att hantera en föränderlig värld.

Eftersom innovationen börjar i kreativiteten hos den enskilda människan tar innovationsstrategin sin utgångspunkt i individen. Alla individer betraktas som möjliga bidragsgivare till idéflödet.

– Unga människor är en viktig outnyttjad resurs för innovationskraften. De är många, de har generellt mer radikala perspektiv på hur saker, tjänster och processer kan förbättras, de är modigare i tanken och har dessutom mer fysisk energi. Rådgivarsystemet måste därför lära sig att fånga upp idéer som kommer från oetablerade spår, säger Göran Marklund.

Att regeringen har uttalat denna strategi är ett stort framsteg, menar han. Den ger ett ramverk och blir en kompass när man utformar konkreta insatser för att främja innovation.

– Det måste vara en generell ambition att människor får kompetens och stöd samt stimuleras till att vara innovativa. Motsatsen är långsiktigt katastrofal. Det finns ingen annan väg; det är bara genom innovation som ett samhälle kan överleva, säger Göran Marklund. ■

Vi 6 Vad är innovation för dig?

TEXT: Lina Broström

Christoffer Sundberg, vinnare i Ungas Idétävling 2012 och står bakom företaget eLOTS:

– Det kan vara allt från en ny smart uppfinning till ett nytt sätt att tänka eller arbeta på. Det behöver alltså inte vara någonting man kan ta på, utan det kan vara ett nytt tankesätt som gör skillnad. Utan innovation står samhället still. Om vi återanvänder gamla tankesätt sker ingen utveckling. Det är viktigt inom alla segment; företagande, miljöfrågor och rättsfrågor bland annat.

Anna Carendi, generalsekreterare, rådgivarorganisationen Coompanion

– Nya idéer på produkter eller tjänster som kan lösa ett problem eller tillfredsställa nya behov. Många tänker kanske på tekniska uppfinningar, men vi på Coompanion jobbar mycket med sociala innovationer. Det kan vara nya typer av samarbetsformer, metoder eller koncept för att lösa framtida och nutida samhälleliga utmaningar. Ofta är då inte syftet att nå ekonomiska mål utan samhällsnyttan är i fokus.

Ida Jacobsson, vinnare i Ungas Idétävling 2012:

– Det handlar om att vara nytänkande och att skapa något nytt. Det kan vara att man ser hur något kan förbättras i folks vardag, något revolutionerande eller en ny uppfinning. För att samhället ska gå framåt måste vi fortsätta försöka tänka nytt och se nya möjligheter. Jag tror att vi människor vill förenkla saker och komma på lösningar.

Andreas Uhmeier, chef innovationsrådgivning Almi:

– Det är något nytt som samtidigt tillför ett värde – båda delarna måste alltid finnas. Det kan vara en ny vara, tjänst, att interna processer blir effektivare eller handla om ett nytt sätt att föra ut något på en marknad. Det räcker inte med att det är en idé, utan det är när man gör något av den och den blir användbar som det skapas ett värde – då blir det en innovation.

Sunna Kuoljok, deltog i Strukturums InUngIn-tävling i Jokkmokk 2012:

– En innovation för mig är en enkel och hållbar lösning, produkt eller ett tillvägagångssätt som förenklar och effektiviserar. De framsteg som görs måste ske på ett hållbart sätt. De enkla, effektiva lösningarna är de mest värdefulla, då de kräver så lite resurser som möjligt.

Charlotte Norrman, forskare inom innovationer och entreprenörskap på Linköpings universitet och följeforskare för Ungas Innovationskraft:

– Nya idéer eller uppfinningar är inte detsamma som innovationer. De kan snarare ses som frön till vad som kan bli innovationer. För att något nytt ska kunna kallas innovation krävs att det nya vunnit ett insteg, det vill säga att det har kommersialiserats, kommit till användning eller spridits i samhället. För att kallas en innovatör måste man ha drivit sin nya idé till en innovation. Att utveckla en idé eller uppfinning till en innovation kräver entreprenörskap, det vill säga kreativitet, hårt arbete, drivkraft, resurser och uthållighet.

Andelen småföretag som drivs av kvinnor och personer med utländsk bakgrund är högre bland unga företagare. Det visar resultaten från Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet.

TEXT: Lina Broström

Verkligheten för unga företagare i procent:
(siffor inom parentes gäller småföretagare äldre än 30 år)

33 procent är kvinnor (22 procent)

21 procent har utländsk bakgrund (13 procent)

Knappt **60 procent** är soloföretagare (45 procent)

35 procent är aktiebolag (55 procent)

90 procent vill att företaget ska växa (70 procent).

Källa: Företagens villkor och verklighet, unga företagare

Hög tillväxtvilja **bland unga företagare**

För första gången har Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet brutits ner för att se på unga företagare. I Sverige drivs tre procent av alla småföretag (0-49 anställda) av personer under 30 år. Bland nystartade företag är andelen unga betydligt högre. Av dessa startas en fjärdedel av en ung person.

Inom en rad områden utmärker sig unga företagare i jämförelse med de över 30 år. En tredjedel, 33 procent, av de unga företagarna är kvinnor, vilket kan jämföras med 22 procent bland övriga företagare. Även andelen unga företagare som har en utländsk bakgrund är högre bland unga, 21 procent mot 13 procent bland övriga företagare.

Resultatet från undersökningen visar också att unga framför allt startar företag inom tjänstebranscherna handel samt kultur, nöje, fritid och annan service. Dessa utgör 45 procent av företagen.

Att unga startar tjänsteföretag är en utveckling som man uppmärksammat inom programmet Ungas Innovationskraft. För att öka kompetensen hos rådgivare kring tjänsteinnovationer och immaterialrätt har programmet arrangerat en tjänsteinnovationsutbildning tillsammans med Patent- och registreringsverket, PRV.

Undersökningen visar också att unga företagare har en stark tilltro till framtiden och nio av tio vill att företaget ska växa. Cirka 60 procent av de unga företagarna vill växa genom att både öka omsättningen och antal anställda.

Unga företagare anser att det största tillväxthindret är brist på egen tid och lämplig arbetskraft. Det tillväxthinder som unga upplever i högre grad än övriga företagare är kapacitet i nuvarande lokaler. 14 procent av unga företagare upplever detta som ett stort hinder mot 8 procent av övriga företagare.

Undersökningen presenterar statistik om unga småföretagare och hur de driver sina företag. Företagen som ingår i undersökningen har minst 200 000 kronor i omsättning per år. ■

23

procent av besökarna under Ungas Idétåg mellan 18-30 år var själva födda, eller har minst en förälder född, utomlands.

Mentorer – en väg in i kulturen

En mentor med erfarenhet att driva projekt inom kulturella och kreativa näringar ger unga innovatörer hjälp att ta de första stegen för att förverkliga idéer inom konst- och kulturområdet. Det är idén bakom projektet Unga möter mentorer, som startade vid årsskiftet 2011/2012.

– Det handlar om det allra första steget: hjälpa de unga att få ut de tankar och idéer som de har i huvudet till något man kan ha framför sig, en projektbeskrivning. Hittills har det saknats ett sådant tidigt steg inom kreativa näringar, där många inte har erfarenhet av att skriva affärsplaner, säger Ebba Reinolf, projektledare på Innovation Impact som driver satsningen.

De kontakter och erfarenheter som unga får ta del av genom mentorskapet ger en ovärderlig fot in i en bransch som är väldigt kontaktorienterad. Dessutom har de en branschspecifik erfarenhet som många rådgivare saknar, menar Ebba Reinolf. Unga når de genom idémötesplatser, kulturhus och sociala medier. Hittills har 65 unga i Stockholm mött mentorer.

Unga möter mentorer är ett av de 22 projekt som fått finansiering i programmets utlysning.

Allt börjar med en idé

Programmet har involverat unga och satt fart på innovationskraften på en rad sätt. Här är några exempel.

TEXT: Lina Broström och Monica Walldén

De fixar bubblor till alla

Mathias Brorell och Marcus Steenberg fick 2009 en idé. De skapade på egen hand en adapter som möjliggör användning av vanliga petflaskor i kolsyremaskiner.

– Specialflaskorna är klumpiga och dyra. Att återanvända petflaskor blir mer miljövänligt, säger Mathias.

BrorL startade som UF-företag och fick god respons. Men när UF-perioden var över och företaget skulle avvecklas ville killarna fortsätta arbeta för att få ut adaptern på marknaden. Processen skulle dock visa sig vara lång och inte helt enkel.

– Vi har sökt startkapital och stipendier för att kunna komma igång, men det har tagit tid. Mer stöd och information kring hur vi skulle arbeta för att få finansiell hjälp hade varit bra, men samtidigt har vi lärt oss mycket på vägen.

De har dock fått bekräftelse på att de är på rätt väg under processen. Bland annat genom att bli en av vinnarna i Ungas Idétävling. Tillsammans med stort eget engagemang har det gett resultat. Inom kort hoppas de kunna producera sin adapter i större skala.

– Det är kul att ge sig själv chansen att jobba med det man brinner för. Vi tror verkligen på vår produkt.

BrorL är några av vinnarna i Ungas Idétävling som arrangerades av programmet Ungas Innovationskraft våren 2012.

Mathias Brorell och Marcus Steenberg.

Tryggare webbköp med unik tjänst

Att inte kunna prova kläder vid handel på nätet kan leda till felköp, men nu finns en lösning.

Virtusize är en unik tjänst som gör det enklare för konsumenten att förstå passform och storlek.

– Vi ser att butiker som använder vår tjänst får fler nöjda kunder och färre returer vilket också minskar kostnaderna för butikerna, säger Gustaf Tunhammar, VD för Virtusize och en av fem grundare.

Med Virtusize kan kunden jämföra en webbutiks kläder med favoritplagg ur den egna garderoben. Det minskar behovet av att gå till en fysisk butik för att prova plagget.

I dag fungerar tjänsten i 20 webbutiker och når kunder i 100 länder. Men planen är att tjänsten ska bli standard för all nätshopping av kläder.

Virtusize har fått finansiering via VINNOVAs utlysning VINN NU där programmet Ungas Innovationskraft avsatt särskilda medel riktade mot unga.

Kvittar fixar kvitton digitalt

Varje dag skriver Sveriges butiker och restauranger ut flera mil med kvitton.

– Vi insåg att det går att lösa på ett enklare och effektivare sätt, säger Anna Oscarsson, en av grundarna till företaget Kvittar, som jobbar med digitala kvitton.

Företaget var först i Sverige med att 2011 erbjuda digitala kvitton som går hela vägen från kassan till konsumenten. Kvitton hämtas på ett konto hos Kvittar och finns också i personens iPhone eller Androidtelefon.

Kvittar har fått finansiering via VINNOVAs utlysning VINN NU där programmet Ungas Innovationskraft avsatt särskilda medel riktade mot unga.

Här är Framtidens Innovatör

Stiftelsen SKAPA har utsett 2012 års vinnare av Sveriges största innovationspris för 18 till 30-åringar. SKAPA Framtidens Innovatör gick till Hassan Jalal och Ahmad Alsegoff, på nystartade företaget Cryptango.

De vann med produkten, Xcrypt, som enkelt adderar hög säkerhet till trådlös kommunikation som används i styr- och övervakningssystem på bland annat vatten- och avloppsverk. Genom att kryptera kommunikationen och autentisera både avsändare och mottagare skyddas systemet mot internetattacker.

– Priset gav mig ny energi och motivation att fortsätta framåt med ännu mer passion, säger Hassan Jalal, VD och fortsätter:

– Metoden har ett stort samhälleligt värde då applikationen kan användas inom många områden. Vi säkrar informationssystem av samhällskritiska infrastrukturer.

De vann ett stipendium på 75 000 kronor.

Priset SKAPA Framtidens Innovatör finansieras av programmet Ungas Innovationskraft.

Hassan Jalal.

Kulturhuset i Stockholm.

Nytt koncept öppnar marknaden

Även en toppenprodukt kan vara svår att få ut på marknaden. Nystartade by Rookies kan öppna möjligheterna. I konceptet, som lanseras våren 2013, ingår en webbshop och en butik i Kulturhuset i Stockholm där unga innovatörer kan ansöka om att få lansera och sälja sin produkt eller tjänst.

– Det ger nyblivna företagare möjlighet att för första gången nå köpare. Det är ofta den största utmaningen för en ung företagare utan nätverk eller referenser, säger grundaren Camilla Ljunggren, VD på Student Business Challenge i Stockholm.

Tanken är att by Rookies ska erbjuda en mångfald av varor och tjänster.

– Vår vision är att fler unga ska få testa sin produkt på marknaden och att vi ska fungera som en inkörsport till större återförsäljare.

by Rookies är ett av de 22 projekt som fått finansiering i programmets utlysning.

8

steg från idé till handling, går du igenom på innovationonline.se som har tagits fram av Svenska Uppfinnareföreningen (SUF) på uppdrag av Ungas Innovationskraft.

Tåg lastat

Ett tåg. Tretton städer. 1 100 besökare och mängder av nya idéer. Så sammanfattas Ungas Idétåg, som under våren 2012 reste genom Sverige för att inspirera och stötta unga som vill gå från idé till handling.

TEXT: Lina Broström

Under tre veckor åkte Ungas Idétåg runt i Sverige för att lyfta ungas innovationskraft på agendan och för att inspirera fler unga att gå från idé till handling. För att nå unga mellan 18-30 år över hela landet besökte tåget tolv orter från Malmö i söder till Luleå i norr. Turnén startade dessutom med ett event på Stockholms Centralstation.

Ombord presenterades innovationsstödsystemet på ett pedagogiskt sätt i åtta steg där första vagnen började med stationen Din idé och sista vagnen avslutades med Hållbarhet. Vid varje station fanns möjligheten att träffa en lokal rådgivare för konkreta tips och möjligheten att boka ett framtida möte. På så sätt fick besökarna information om hur de går till väga när de vill ta sin idé vidare samt information om vilken hjälp som finns att få just där de bor. Ett 20-tal rådgivare fanns på plats vid varje stopp.

– Det var viktigt att ha lokala rådgivare på plats och att ge besökarna en bild av hur innovationsstödsystemet ser ut i deras region. Det är sällan som

Innovationsprocessen i åtta steg

För att ge besökarna en pedagogisk överblick av innovationsprocessen presenterades den i åtta steg.

1. Din idé
2. Skydda din idé
3. Starta företag/kommersialisera
4. Finansiering
5. Design
6. Tillverkning
7. Försäljning/internationellt
8. Hållbarhet

Det är sällan som unga får den här möjligheten att möta flera rådgivare vid ett tillfälle.

Henrik Arwidsson,
projektledare för Ungas Idétåg

med råd

unga får den här möjligheten att möta flera rådgivare vid ett tillfälle. Det uppskattades både från besökarna och från rådgivarna, säger Henrik Arwidsson på Tillväxtverket, som var projektledare för Ungas Idétåg.

Förutom rådgivning hölls en kreativ workshop där besökarna tog fram lösningar på lokala utmaningar och problem. Vid slutet av dagen hade en mängd nya idéer tagits fram. Dessutom hölls inspirerande föreläsningar och seminarier om hur man startar företag och hur man skyddar sin idé, som lockade 350 besökare.

– Turnén handlade dels om att se till ungas behov och ge rådgivning som passar dem. Men det handlar även om Sveriges framtida tillväxt. Vi måste lyssna på unga och ta deras idéer och kreativitet på allvar nu om vi ska vara ett föregångsland och klara av att lösa framtidens utmaningar, säger Henrik Arwidsson.

Lokala värdar

För att marknadsföra Ungas Idétåg rekryterades lokala värdar i varje stad, som hjälpte till på tåget och hade i uppdrag att marknadsföra tågets ankomst. Totalt 118 värdar informerade om tåget i förväg via sina nätverk, affischer på skolor, flyers och sociala medier, som Youtube, Facebook och Twitter. Facebook fungerade också som mötesplats för de som inte kunde vara på plats i de städer där tåget stannade.

Även lokala medier uppmärksammade tågets ankomst, vilket resulterade i 81 artiklar och inslag om Ungas Idétåg.

– I samband med turnén skapades stor medial uppmärksamhet kring unga och innovationer och det var ett av våra mål med turnén. Vi ville att hela Sverige skulle prata om idéer, fortsätter Henrik Arwidsson.

Under turnéstoppet jobbade värdarna med att informera om evenemanget på skolor och torg, visa folk rätt och svara på frågor. I Sundsvall var Richard Sedin en av dessa unga värdar.

– Eftersom jag själv är intresserad av innovationsfrågor var det kul att försöka få fler engagerade. Det var ett roligt upplägg för unga. På tåget fanns många inspirerande personer som var stöttande, säger han.

En av de som besökte tåget i Örebro var 22-åriga Angelica Rosenlund som studerar till designingenjör vid Örebro universitet:

– Jag tycker att det är ett bra initiativ och det känns naturligt att gå igenom stationerna från första till sista vagnen. Inom min utbildning är det naturligt för många att starta eget och nu har jag fått fler konkreta tips bland annat från seminariet om hur man startar eget. ■

Ungas Idétåg

Vad: En tågturné som arrangerades av Tillväxtverket och VINNOVAs gemensamma program Ungas Innovationskraft.

När: 20 april-11 maj.

Var: Stockholm, Malmö, Kalmar, Jönköping, Norrköping, Göteborg, Örebro, Karlstad, Uppsala, Falun, Sundsvall, Umeå och Luleå.

Hur: Med rådgivning, förebilder, diskussioner, workshops och seminarier fick unga mellan 18-30 år information för att gå från idé till handling.

Vilka: Almi, Business Challenge, Coompanion, Drivhuset, Hjärna. Hjärta.Cash. Enterprise Europe Network, NyföretagarCentrum, PRV, SVID, Ung Företagsamhet, umbilical design, Venture Cup, verksamt.se och lokala inkubatorer.

Varför: För att synliggöra ungas idéer och få fler unga att förverkliga sina idéer samt tillvarata ungas perspektiv för framtida tillväxt och ökad innovationskraft i Sverige.

Regionala samtal satte fokus **på ungas idéer**

TEXT: Lina Broström

Vilka förutsättningar finns för unga i Sverige som vill förverkliga sina idéer och vad behövs i framtiden? Det var frågor som avhandlades när unga innovatörer och innovationsstödsystemets aktörer möttes i regionala samtal våren 2012.

I samband med Ungas Idétåg hölls regionala samtal på tolv orter runt om i Sverige. Unga innovatörer och entreprenörer mötte rådgivare, politiker och tjänstemän för att diskutera hur det lokala och regionala innovationsstödsystemet kan bli bättre på att tillvarata ungas innovationskraft. Totalt medverkade 181 personer i samtalen.

Syftet med samtalen var att lämna ett inspel till den nationella innovationsstrategin, men även att göra en inventering av hur man arbetar lokalt och regionalt för att möjliggöra ungas idéer.

– Målet med samtalen var att lyfta ungas perspektiv och identifiera konkreta åtgärder för att anpassa innovationsstödsystemet efter ungas behov. Det var viktigt att unga entreprenörer och innovatörer deltog i samtalet för att få deras input till vad som krävs för att fler idéer ska bli verklighet, säger Annika Järemo, programansvarig på Tillväxtverket.

Möjligheterna att satsa på ungas innovationskraft skiljer sig åt i Sveriges olika regioner. Ungdomsarbetslöshet och utflyttning från regionen är några av de utmaningar som lyftes fram i samtalen. Innovationsstödsystemets uppbyggnad ser också olika ut. En sammanfattning från samtliga regionala samtal visar dock att de efterfrågade lösningarna till stor del är lika. »

Här är åtgärder som unga efterfrågade:

1. Nätverk och mentorer för att få hjälp att gå från idé till handling.
2. Lättare att navigera i innovationsstödsystemet.
3. Nya finansieringslösningar. Exempelvis ”CSN-lån för företagande” och att få möjligheten att söka små belopp för att testa sin idé.
4. Innovationsstödsystemets aktörer behöver bli mer synliga i ungas vardag, till exempel via sociala medier och genom lättillgängliga nätverk av rådgivare.
5. Kompetensutveckling av rådgivare, tjänstemän och politiker kring framtidsbranscher, exempelvis tjänsteinnovationer och nya tekniker.
6. Ett mer entreprenöriellt utbildningssystem och en generell attitydförändring, där unga ses som en resurs och att deras idéer tas på allvar.

Vi har höga mål för nyföretagande i regionen.

Catharina Blom, regiondirektör på Regionförbundet Uppsala län.

Så gick samtalet i Uppsala

”Det gav positiva resultat”

Den 7 maj 2012 var det dags för regionalt samtal i studentstaden Uppsala. Här kom samtalet att handla mycket om universitetets betydelse för regionen, men också om att synliggöra innovationsstödsystemet bättre mot alla unga genom uppsökande åtgärder.

– Vi har höga mål för nyföretagande i regionen. För att nå dem är det viktigt att vi får fler unga att starta företag, säger Catharina Blom, regiondirektör på Regionförbundet Uppsala län.

Regionförbundet Uppsala län är en politisk organisation med fokus på regionens utveckling och framtid. De ger ekonomiskt stöd till verksamheter som arbetar operativt med dessa frågor. I det arbetet är ungas innovationskraft viktig.

– Vi och flera regionala aktörer tyckte att samtalet var väldigt bra. Det var en ögonöppnare för oss. Arrangemanget stack ut och det blev en aktiv diskussion. Det har lett till nya arbetssätt som kommer att underlätta för ungas innovationskraft, där vi arbetar mer proaktivt mot unga personer, säger Catharina Blom.

Flera insatser som gör det både tydligare och enklare för unga hur de ska gå från idé till handling har redan aktualiserats utifrån tågsamtalet. Till exempel har Regionförbundet spetsat till sin regionala utvecklingsstrategi för att ytterligare synliggöra och framhäva betydelsen av att ta vara på ungas entreprenörskap och innovationskraft.

– Vi kommer att följa upp detta och ställa krav på de verksamheter som får stöd av oss, säger Catharina Blom.

Fler exempel i regionen är bland annat att Ung företagsamhet, UF, ska arbeta aktivt för att samla flera aktörer inom innovationsstödsystemet på ett starta-eget-torg under kommande UF-mässor.

– På tåget insåg både UF och Drivhuset nyttan av att innovationsstödjande aktörer träffas samtidigt för att göra det enklare för unga personer att få hjälp med att driva företag när de lämnat skolan eller universitetet, säger Catharina Blom.

En annan aktör som var med vid det regionala samtalet i Uppsala var appföretaget Alerna. Ur mötet föddes en idé till ett event. I augusti anordnade de ett event riktat mot unga personer med syfte att de skulle ta sina idéer vidare genom att mingla med framstående entreprenörer, som Odd Molly-grundaren Per Holknekt. Drygt 120 unga personer kom till eventet som kommer att få en uppföljning under 2013. ■

De ger plagg **nytt liv**

Vinnare av Ungas Idétävling 2012

Plaggiat var en av tio vinnare i Ungas Idétävling som arrangerades av Ungas Innovationskraft under våren 2012. I Ungas Idétävling efterfrågades en idé som tog sig an ett litet eller stort problem och bidrog med en lösning som gör världen bättre, underlättar livet eller förenklar vardagen.

Av de bidrag som kom in var många inriktade på informationsteknik samt att lösa sociala, miljömässiga och energiproblem. Vinnarna fick möjligheten att gå från idé till handling genom att delta i Drivhusets affärsutvecklingsprocess.

Vinnarna fick även möjligheten att söka medel upp till 10 000 kronor för att utveckla sin idé vidare.

Från vänster: Frida Aspman, 20, Tove Rumar, 21 (liggande) och Paulina Nilsson, 23, utgick från sina intressen och skapade Plaggiat.

Tre tjejer lät sina intressen sammanstråla. Resultatet blev föreningen Plaggiat där medlemmar får låna, laga och lära om miljö och mode.

TEXT: Lina Broström **FOTO:** Klas Andersson

På Claesgatan i Malmö finns sedan i september ett bibliotek. Men inte med böcker. Här är det kläder som gäller. I konceptet ingår också redesign och lagning av kläder.

Bakom verksamheten Plaggiat och dess idé står Tove Rumar, Frida Aspman och Paulina Nilsson.

– Vi ser inte bara till miljöfördelarna, utan även en social hållbarhet i att alla ska kunna låna kläder. Ingen ska bli socialt utanför för att man inte kan köpa nya kläder hela tiden, säger Tove Rumar.

I dag drivs Plaggiat som en förening, men det började som ett skolprojekt under våren 2012 där målet var att designa en tjänst.

– Vi tog fram ett workshopkoncept för att laga och göra om folks kläder. Sedan kände vi att vi ville fortsätta och ta idén utanför skolan.

Klädbibliotek finns på flera platser i Sverige, men genom att skruva till konceptet har de hittat sin egen nisch.

– Att vi kan förena vårt mode- och miljöintresse gör att vi brinner extra mycket för det här.

Tjejerna fick snabbt positiv respons när de testade sin idé och medverkade under Malmöfestivalen 2012 innan de öppnade sin butik. I butiken kan medlemmar låna kläder, smycken och accessoarer månadsvis och medverka i workshops för att lära sig mer om mode och hållbarhet, genom att laga och sy om plagg.

– Vi vill väcka intresset hos andra. Många tror inte att de kan laga sina kläder, den kunskapen har försvunnit lite. Men det går snabbt att lära sig – och sen är det mysigt och lugnande i vår annars stressade värld att ta sig tid att arbeta med händerna.

Som mindre gräsrotsrörelse är de medlemsberoende och får ofta hjälp från medlemmar både gällande marknadsföring samt med material och plagg till biblioteket.

För att utveckla idén har de också vänt sig till rådgivare, bland annat på Drivhuset, Selfmade och Coompanion.

– Det har varit väldigt bra att få hjälp med analyser, målgruppsidentifiering och att få verktyg längs vägen, säger Tove Rumar och fortsätter:

– Det vi saknat är ekonomisk rådgivning. Bokföring är jättesvårt om man inte gjort det förut och kan hindra många från att starta eget. Den hjälpen skulle kunna utvidgas så att unga får mer konkret hjälp. ■

Plaggiat tipsar – från idé till handling

- Gör det du tycker är kul
- Kontakta rådgivare för att få hjälp med första stegen
- Börja smått och låt idén växa
- Testa – allt går att ändra under tiden
- Går det inte är det inte hela världen, testa något nytt
- Kör!

Svensk tjänst hjälper tusentals i Ghana

TEXT: Monica Walldén

Över 90 000 jordbrukare i Ghana får en väderleksrapport för tre dagar framåt via sms varje morgon och kan därigenom fatta beslut om bästa tidpunkt för viktiga steg i odlingsprocessen. Det här är möjligt tack vare meteorologen Liisa Petrykowskas företag Ignitia, som startade sin verksamhet 2010.

– Vi är först ut på marknaden att skapa en sådan tjänst i Ghana. Vädret här styrs av väldigt lokala förhållanden, vilket kräver andra beräkningsmodeller än för storskaliga fenomen, säger 28-åriga Liisa Petrykowska.

Systemet har krävt mycket kapital men även teknisk och affärsmässig expertis. Genom rådgivning och finansiering via Almi, Innovationsbron, Sida och privata sponsorer har Ignitia kunnat sjösättas och växa. Affärsinkubatorn STING gav Ignitia en affärscoach som på nästan daglig basis under 1,5 år hjälpte till att effektivisera processerna och nå den kommersiella marknaden. Utöver finansieringen ovan fick Ignitia finansiering med 300 000 kronor i VINN NU.

– Den rådgivning och finansieringshjälp vi har fått har varit helt avgörande för att kunna starta Ignitia.

Liisa Petrykowska efterlyser dock ett långsiktigt finansiellt stödsystem. I dagsläget finns en osäkerhet om vad som händer efter nästa tremånadsperiod. De långa ansökningsprocesserna stjäl mycket tid från den egentliga verksamheten.

– Genom att lägga upp finansieringen i etapper och bevilja nästa etapp när man klarat målen för den första etappen skulle man kunna förenkla för entreprenören väldigt mycket. ■

Detta är VINN NU

VINN NU är VINNOVAs program som vänder sig till nystartade företag. Finansiering kan sökas för förberedelser inför kommersialisering av företagens idéer. Under programperioden har 16 unga personer fått möjlighet att kommersialisera sina idéer, detta genom att Ungas Innovationskraft har avsatt öronmärkta medel till utlysningen.

I en djungel av stödaktörer kan det vara svårt för unga innovatörer att veta vart de ska vända sig. Men de som hamnar rätt får genom innovationsstödsystemet goda möjligheter att förverkliga sina idéer.

TEXT: Monica Walldén

Så vill unga få **rådgivning**

Hjälp att konkretisera idén, strategisk hjälp genom affärsprocessen, finansiering och tillgång till ett kontaktnät hör till de viktigaste frågorna som många unga vill ha hjälp med när de vill ta sin idé vidare till handling.

– Utan innovationsstödsystemet hade jag inte kunnat förverkliga min idé. Det har handlat om kunskap, kontakter och nödvändig finansiering, säger 28-årige Claes Lindahl, grundare av Intellego Technologies, som har utvecklat ett armband som mäter UV-strålning.

Claes Lindahl är en av länsvinnarna i Skapa Framtidens Innovatör, som finansieras av Ungas Innovationskraft. Claes har fått värdefull hjälp via Almi Väst, Innovationsbron och Connect Väst. Kunskaper kring patent, produktion, försäljning och distribution samt tillgång till ett kontaktnät har varit till stor nytta. Framför allt har finansieringen varit en nyckel, där han bland annat fått tillgång till Almis förstudiemedel och innovationslån.

Kartläggning av innovationsstödssystemet

Det finns ett stort utbud av aktörer runtom i landet som kan stötta utvecklingen av idéer, innovationer och entreprenörskap. Eftersom de som söker stöd inte är någon homogen grupp är det positivt att aktörer inom innovationsstödssystemet har olika inriktning och kompetens. Däremot är profileringen mot de olika målgrupperna otydlig, vilket försvårar för den som söker stöd. Det visar en kartläggning av stödaktörer i det svenska innovationsstödssystemet som innovationsforskarna Charlotte Norrman och Christer Johansson på Linköpings universitet gjorde under 2012 på uppdrag av programmet Ungas Innovationskraft.

– Innovationstödsystemet är fragmenterat och det är svårt att veta vem man ska vända sig till. Många skickas runt varv på varv mellan Almi, Nyföretagarcentrum och olika inkubatorer. Det gäller särskilt idéer som inte går att stoppa in i ett fack, säger Charlotte Norrman.

Målgrupp med speciella behov

De unga upplevs av rådgivarna som en relativt ny målgrupp och det finns en osäkerhet om ungas behov och idéer, även om medvetenheten har ökat under senare år. Unga innovatörer har i regel ett större behov av rådgivning än äldre eftersom de har begränsad yrkeserfarenhet. Flera av rådgivarna uppger att de inte riktigt vet hur de ska värdera eller hjälpa till att utveckla ungas idéer, det gäller bland annat idéer med fokus på nya tekniker. Bäst utvecklat är innovationsstödssystemen kring universitet och högskolor.

> **”Innovationsstödsystemet är fragmenterat och det är svårt att veta vem man ska vända sig till.**
>
> Charlotte Norrman, forskare

Ungas Innovationskraft tog initiativ till en heldagsutbildning i immaterialrätt för rådgivarna inom stödsystemet då många unga satsar på tjänsteinnovation.

Maja Rapp läser ett masterprogram på Chalmers entreprenörsskola och utvecklar en produkt som kan förbättra sårvård och hygienartiklar. Via Almi har hon fått hjälp att hitta de optimala applikationsområdena för produkten och ska nu starta en teknisk kontroll och kvalitetssäkring. Hon har främst behövt strategiska tips inför de olika stegen i processen och ett kontaktnät som kan hjälpa henne i produktutvecklingen.

Majoriteten av aktörerna i innovationsstödssystemet anser att de behöver förändra sina metoder för att bättre möta ungas behov. Det gäller även kommunikationen med unga, både att nå dem och att fortsatt kommunicera med dem. Det är något som Almi Skåne har tagit fasta på.

– Vi har gjort om vår idébeskrivning, använt andra termer och ett annat formspråk för att bättre kunna nå fram till en ung målgrupp. Dessutom är vi noga med att inte ställa samma krav på erfarenhet, säger Jonas Jönsson, innovationsrådgivare på Almi Skåne.

Tjänsteinnovationer vanliga

I Charlotte Norrmans och Christer Johanssons kartläggning av innovationsstödssystemet framkom att det är vanligare bland unga att presentera mjuka idéer, som tjänster och appar.

– Den unga generationen som är uppvuxen i en digital miljö ser företagsmöjligheter när de söker lösningar på problem i sin vardag. Tjänsteinnovationer passar ofta inte in i dagens innovationsstödsystems mall, som domineras av produkter som kan patenteras. Därför får många unga inte det stöd de behöver, säger Christina Wainakka, doktor i juridik och vd för Wainakkas innovationsbyrå.

Av den anledningen tog Ungas Innovationskraft och Patent- och registreringsverket, PRV, initiativ till en heldagsutbildning i tjänsteinnovation och immaterialrätt där Christina Wainakka var kursledare. Utbildningen riktade sig till rådgivare inom innovationsstödsystemet, däribland inkubatorer på högskolor, Almi och Drivhuset och hölls på flera platser i landet.

Anna Sjödin, affärsutvecklare på Drivhuset i Stockholm, deltog i utbildningen och tycker att det var mycket värdefullt att få en grundläggande utbildning i dessa frågor så att man som rådgivare kan flagga för det som behöver fångas upp.

– I utformningen av affärsidén kan det finnas behov av att utveckla något som är möjligt att skydda, till exempel inom design eller internettjänster. Unga har ibland en tendens att springa på. Då är det viktigt att vi rådgivare vet vad som måste kollas upp för att ge rätt hjälp, säger Anna Sjödin. ■

Sociala innovationer

Ett annat område som har identifierats under programperioden är sociala innovationer. Genom dem kan angelägna sociala problem lösas med affärsmässiga metoder. Center för socialt entreprenörskap Stockholm, CSES, erbjuder innovatörer en kostnadsfri inkubator under fyra–sex månader. Under våren 2013 arrangerar Ungas Innovationskraft en utbildning i sociala innovationer och socialt entreprenörskap tillsammans med CSES, riktad mot rådgivare. Utbildningen hålls i Linköping, Umeå, Stockholm och Göteborg.

– Vi kan hjälpa sociala entreprenörer att hitta affärsmodeller som är hållbara både ekonomiskt, socialt och miljömässigt, säger Sebastian Stiern, projektledare på CSES.

CSES:s magiska formel för att lyckas:

1. Hitta den idé som ger dig energi varje morgon.
2. Berätta för alla vad du gör.
3. Förklara vilken social nytta du skapar.
4. Identifiera den som ska betala för din vara/tjänst.
5. Många vill hjälpa dig – underlätta deras engagemang.
6. Beskriv vad du gör på under en minut.
7. Våga välja bort. Fokusera.
8. Lyssna på råd, välj sedan din egen väg.
9. Glöm aldrig det viktigaste: sälj!

Pengarna som gör det möj

Finansiering kommer ständigt upp som en viktig faktor för att unga innovatörer ska kunna ta sin idé vidare. Vilken finansiering behöver unga? Vad finns och vad saknas?

TEXT: Monica Walldén

Det finns relativt få aktörer som kan bistå med finansiering till unga innovatörer. Det visar den kartläggning av stödsystemet kring unga innovatörer som innovationsforskarna Charlotte Norrman och Christer Johansson vid Linköpings universitet har gjort på uppdrag av programmet Ungas Innovationskraft. Det gäller i synnerhet i startfasen av projekt. För unga människor handlar det i regel om mindre så kallade ”innovationscheckar”, landsbygdsstöd som kan tillhandahållas från Leader eller finansieringen som tillhandahålls via Almis lokala kontor. Det skapar en sårbarhet eftersom det blir viktigt att få förståelse för sin idé i den region man verkar, för att få finansieringsstöd.

– Det är lätt att hamna i ett moment 22; utan pengar kan man inte utveckla sin idé och genom att idén är outvecklad får man inga pengar, säger Charlotte Norrman.

Hon understryker dock att behovet av finansiering ser väldigt olika ut beroende på affärsidé. Vissa kommer långt på 10 000 kronor, medan andra behöver betydligt högre belopp för att kunna ta sitt projekt vidare.

Små och stora belopp

Ett pilotprojekt inom programmet Ungas Innovationskraft har tagit fasta på behovet av att göra mindre belopp tillgängliga för unga. I ett samarbete mellan Almi och Drivhuset erbjuds unga innovatörer så kallad mikrofinansiering upp till en maxgräns på 40 000 kronor. Pengarna ska användas till specifika innovationsprojekt och kan portioneras ut i flera omgångar. Det kan till exempel handla om att göra en marknadsöversikt, bygga en prototyp eller skaffa sig annan information som kan vara värdefull i början av ett projekt.

– Det har funnits ett stort intresse för mikrofinansieringen hos de unga idébärarna. Särskilt attraktivt har det varit i kombination med bra rådgivning, säger Andreas Uhmeier, chef för innovationsrådgivning på Almi.

Mikrofinansieringsprojektet har inte utvärderats ännu, men har fungerat särskilt väl i regioner där Drivhuset redan har en stark förankring och därför haft lättare att nå ut till idébärarna.

Almi erbjuder även förstudiemedel på 15 000–50 000 kronor beroende på region. De är tillgängliga för alla målgrupper oavsett ålder och innebär att Almi betalar vissa kostnader som kopplas till utvecklingen av innovationen. Det finns inga återbetalningskrav.

Almis innovationslån omfattar betydligt högre belopp; från 50 000 upp till genomsnittliga 400 000 kronor. Utbetalningen sker i etapper efter avstämning mot i förväg uppsatta milstolpar. Att få tillgång till innovationslånen bygger på projektets bärkraft. Andreas Uhmeier bekräftar att det finns en god möjlighet för unga att få dessa finansieringsformer, men tillgängligheten kan variera över tid och mellan regioner.

Samtal med unga, bland annat via de regionala samtalen, visar att det saknas en långsiktighet i finansieringen, vilket skapar en osäkerhet inför framtiden. Ansökningsprocesserna för att söka medel upplevs dessutom ofta som omständliga och utdragna. Ett utökat finansieringsstöd utanför den akademiska världen efterlyses också.

Hjälp på vägen

En del av VINNOVA:s utlysning VINN NU har öronmärkts för unga innovatörer

ligt

genom att pengar från Ungas Innovationskraft har överförts till utlysningen. VINN NU syftar till att underlätta för nystartade utvecklingsbaserade företag att nå kommersialisering av sin produkt. Finansieringen på 300 000 kronor får användas relativt fritt av företagen men hälften måste gå till affärsutvecklande aktiviteter. Sammanlagt har 16 aktiebolag med unga innovatörer fått finansiering via VINN NU.

Ett annat projekt inom programmet var Ungas Idétävling, som premierade idéer som kunde bidra med en lösning på ett litet eller stort problem och därigenom göra världen bättre. Hibo Salad Ali fick som vinnare möjlighet att vidareutveckla sin idé för hur personer med neuropsykiatriska funktionshinder ska kunna ta en aktiv del i samhällslivet i stället för att isoleras med aktivitetsersättning.

– Genom Ungas Idétävling kunde jag påbörja processen att kommersialisera något som inte är kommersiellt. Den rådgivning och utbildning jag fick är ovärderlig, säger Hibo Salad Ali. ■

Hibo Salad Ali.

Fler sätt att få finansiering

Crowdfunding – när kunderna betalar

Crowdfunding är en metod för att finansiera idéer genom att vända sig till ett stort antal finansiärer som kan vara vänner och bekanta eller andra som vill finansiera, ofta med små belopp. Crowdfunding görs via internet och idéerna får snabbt en viral spridning. Idégivaren presenterar sin idé på sajten – ofta efter hjälp med att få idén utvärderad och paketerad. När idén ligger uppe på sajten är det sedan tillgängligt för presumtiva finansiärer. Det finns även en form där investeraren får andelar i bolaget, som kallas equity crowdfunding.

Grodcheckar – hjälp för det stora hoppet

En utmaning för unga entreprenörer är att hålla sig flytande ekonomiskt medan de utvecklar affärsidén. Det har Leapfrogs tagit fasta på och erbjuder så kallade ”grodcheckar” på 9 600 kronor i månaden under tre månader, vilket motsvarar CSN-ersättningen. Denna ersättning krävs inte tillbaka. Det enda villkoret är att man förbinder sig att arbeta heltid med projektet under tiden man erhåller ersättningen. Finansieringsformen är unik i sitt slag och är tillgänglig i Skåne och Blekinge via Lunds universitets innovationssystem, LUIS.

– Leapfrogs fyller ett hål i innovationsstödsystemet genom att hjälpa entreprenören till försörjning under utvecklingsfasen. Man måste ha mat på bordet. Det spelar ingen roll hur dedikerad du är – utan försörjning kan du inte utveckla din idé. Grodcheckarna ska möjliggöra det hopp som krävs för att ge projektet bärkraft, säger Sven Olsson, grundare och projektledare.

Hittills har Leapfrogs stöttat 28 projekt, som omsatte nära en miljon kronor redan under projekttiden. Under Leapfrogstiden startade 14 procent av deltagarna bolag och 41 procent planerar att starta bolag utifrån idén som de utvecklade.

Leapfrogs är ett av de 22 projekt som fått medel via programmets utlysning.

För att på bästa sätt identifiera och möta ungas behov har målgruppen hela tiden involverats inom programmet Ungas Innovationskraft.

TEXT: Monica Walldén

Den unga röda tråden

Redan när programmet skulle sättas var målsättningen att involvera unga i utformningen väldigt tydlig.

– Den röda tråden är att målgruppen unga har varit väldigt involverad genom hela processen. På så sätt har vi fått värdefulla insikter om vilka behov som finns och vad som behöver förändras för att fler unga ska kunna utveckla sina idéer, det är de unga som bäst kan svara på det, säger Ann-Louise Persson, programansvarig på VINNOVA.

Sju unga ingick i bedömningsgruppen inför utlysningen ”Ungas Innovationskraft – idéer, koncept och modeller”, där 19 miljoner kronor gick till projekt för att stimulera, utveckla och kommersialisera ungas idéer. På så sätt försäkrades att de vinnande bidragen hade gehör hos målgruppen.

Unga idésprutor

Regeringsuppdraget preciserar att en referensgrupp bestående av personer från målgruppen skulle knytas till programmet för att säkerställa att det möter ungas behov och att effektiva kommunikationskanaler används.

I slutet av 2010 efterlystes en rådgivande grupp, Advisory Board. Efter genomgång av 250 ansökningar utsågs 16 unga drivna människor mellan 18 och 30 år. Deras uppgift har varit att komma med idéer till utformning och genomförande av programmet, sprida information om programmet och representera programmet vid olika evenemang. Denna grupp har givit förslag på aktiviteter och insatser som kan stötta fler unga vuxna att satsa på sina idéer, har gett värdefull input och bidragit med ett stort kontaktnät.

– Vi fyller en viktig funktion genom att vi utgör målgruppen. Många av oss har själva förverkligat våra idéer och kan applicera det arbetssättet på vårt arbete i Advisory Board. Framför allt sitter vi på stora nätverk och kan känna av behov ute i landet: Vad behöver stödsystemet lokalt och regionalt och vad behöver näringslivet? säger Simon Nummela, 23 år och entreprenör.

Med en geografisk spridning över landet från Korpilombolo till Lund och en bakgrund både från stad och landsbygd har Advisory Board en bred erfarenhetsbas och nätverk med stor räckvidd. Gruppen konstaterade att det saknades inspiration och information om innovation för en ung målgrupp och gav därför förslag till olika insatser.

En konkret aktivitet som gruppen har initierat är Ungas Idétåg, som besökte tolv städer under våren 2012. Om det kan du läsa på sidan 10–11.

Ögon utifrån

Gruppen har även lyft att innovationsstödsystemets aktörer behöver mer kunskaper om ungas behov och idéer. Behovet av nya finanseringslösningar riktade till unga lyftes också på ett tidigt stadium.

– Det är häftigt att en myndighet har valt att lyssna på målgruppen; det viktigt att ta in ögon utifrån. Genom det förtroende de har visat oss får de ut mer i långa loppet. Delaktigheten innebär att unga vuxna själva kunnat bidra till det som sker, säger Lottie Rääf, 24-årig entreprenör och projektledare.

Greppet att använda en referensgrupp med unga har gett mycket positiv respons hos andra aktörer och på respektive myndighet. Gruppen har en förhoppning att det lyckade samarbetet kommer att få en fortsättning och att konceptet kan sprida sig. ■

Innovationer föds ur idéer

TEXT: Lina Broström

Programmet Ungas Innovationskraft syftar till att inspirera fler unga på resan från idé till handling. För att göra det måste idéer finnas att ta vidare. På Innovationsprogrammet på Mälardalens högskola vet studenter och lärare hur man arbetar fram bra idéer.

– Man ska tillåta sig annorlunda och galna tankar, ur dem kan innovationer födas, säger Hanna Lundh som studerar på Innovationsprogrammet på Mälardalens högskola i Eskilstuna.

På utbildningen lär sig studenterna att bli mer kreativa både som individer och i grupp. Det är något som kommer aktualiseras och efterfrågas mer och mer i framtiden, menar Tomas Backström, professor i innovationsteknik på Mälardalens högskola. Mycket tyder på att vi kommer att konkurrera just genom att vara nytänkande. Här kan ungas innovationskraft bli av särskild vikt.

– Vi måste skapa en tillåtelse att vara kreativa på jobbet och att göra arbeten på nya sätt för att möta de globala utmaningar som vi står inför, till exempel gällande miljö och tillväxt, säger han.

Idéer kan komma när som helst, kanske i sängen, på bussen eller på promenad med hunden. Men det går faktiskt också att jobba fram konstruktiva lösningar, till exempel i workshops.

– Bra workshopmetoder är att låta deltagarna få ”nollställa” sig först. Det innebär att de ska försöka att lämna sina fördomar och förutfattade meningar om ämnet innan idégenereringen börjar, säger Hanna Lundh.

Övningar för att tänka annorlunda, att ta bort regler och tillåta det som tidigare var förbjudet liksom moment som bryter mot det vanliga kan vara bra att börja kreativitetsprocessen med. De kan också vara effektiva sätt att komma ifrån tankar om vad som är rätt och fel som annars kan hämma en individs kreativitet.

– Inget är fel eller rätt i idégenerering och det är oftast en bisarr tanke och en bra tanke som tillsammans bildar en smart lösning, säger hon.

Här har processledaren också en viktig del.

– Var uppmärksam och se till att alla får vara med och bidra med tankar och idéer. Bjud in till samtal och var den som ”bryter isen”, till exempel genom att våga dela med dig av tankar och idéer som lättar upp stämningen och kanske till och med upprör ibland, säger hon.

»

TEXT: Lina Broström & Monica Walldén

Jobba fram idéer i workshops

Forskning visar att det inte är som nybörjare man kommer på de bästa innovationerna. Inte heller när man jobbat länge inom ett område. Utan där emellan.

– Man måste ha kunskap för att vara kreativ, säger Tomas Backström, professor i innovationsteknik på Mälardalens högskola.

Kunskap kan man själv skaffa sig. Man kan också jobba i samverkan med andra eller med företag så att man utnyttjar varandras kunskaper. Genom att sätta samman en grupp med personer med olika kompetenser kan man nå kreativa resultat.

Workshops kan vara ett effektivt arbetssätt för att deltagarna ska ha kul, vara kreativa och undvika självcensuren. Små eller stora grupper, uppbyggda på olika sätt, arbetar då till exempel med brainstorming och kreativitetshöjande övningar.

Innovationsstudenterna Hanna Lundh och John Sangve på Mälardalens högskola, liksom professor Tomas Backström, har många olika verktyg för att arbeta fram bra idéer. Här är några av deras bästa tips.

Push it!

Kreativitet kan uppstå när man möter utmaningar. Att ta sig förbi hinder kräver att man öppnar sinnena och tänker annorlunda. En övning kan vara att kombinera områden och problem som man normalt inte ser som sammankopplade. Om man skriver ner ett antal affärsidéer, distributionskanaler, problem, verksamheter och målgrupper och korskopplar dem kan man skapa förutsättningar för kreativa innovationer.

Man ska inte heller vara rädd för att utveckla idéer för att på så sätt göra dem ännu mer konkurrenskraftiga. Ett problem för många är att man tar mentala genvägar när man tar sig an problem och tror lite för mycket på tidiga idéer. Skriv därför ner tidiga idéer och fortsätt idégenerera. På så vis tvingar du hjärnan att gå den mindre bekväma vägen och får förhoppningsvis mer spännande resultat.

"Open space" öppnar upp för kreativitet

Med metoden "Open space" är målet att lösa en given frågeställning i grupp. Alla får lämna in förslag på underavdelningar till det på förhand bestämda huvudproblemet. Därefter grupperar man dem och röstar om vilka områden som man ska arbeta vidare med i mindre grupper. De idéer som får flest röster är förslagen att gå vidare med. Varje individ väljer ett område att vara med att utveckla utifrån sitt intresse. För att en idé ska lyckas krävs nämligen en inre motivation – då blir de viktiga och man håller lusten uppe.

Få igång kreativiteten på beställning

Att kickstarta kreativiteten med en övning kan ge resultat. Till exempel genom en associationsövning. Det kan man göra genom att slänga ut en bokstav, ett ord eller en bild och därefter får deltagarna berätta om tankar, känslor eller ord som dyker upp. Genom så kallad ologisk association ska man också koppla det givna ordet till sin verksamhet eller till ett eventuellt problem som man vill lösa i sin verksamhet.

När negativt blir positivt

I workshopsammanhang kan man prata om negativ idégenerering. Kortfattat går det till så att man vänder på frågan man vill ha svar på för att sedan idégenerera om till exempel det värsta eller det sämsta sättet att göra något på. Avslutningsvis vänder man på svaren och får då vanligtvis idéer som skiljer sig från de man tidigare genererat fram.

Metoden leder ofta till oväntade idéer och skratt, samtidigt som den i slutändan även lyfter fram självklara saker som är lätta att missa.

Alla är viktiga

Oavsett om man väljer att brainstorma fritt, eller utifrån en övning, är det viktigt att alla får yttra sig och att komplettera arbetssätten så att alla känner sig bekväma med att bidra. Detta kan göras genom att använda en frågeställning och underlag för att exempelvis rita, skriva och prata.

Lika viktigt är att inte kritisera eller kommentera en idé i första fasen. I kommande faser finns möjlighet att utvärdera, modifiera eller avfärda idéer.

Så effektiviseras idéskapande

1. Hitta ett intresseområde och formulera ett problem.
2. Brainstorming med hjälp av idéer på klisterlappar, att rita eller klippa och klistra.
3. Gruppera alla idéer och kombinera de som liknar varandra. Välj ut två till tre idéer som är mest intressanta.
4. Övertyga andra och se vilken idé som skapar intresse.
5. Resultatet: en färdig idé att arbeta vidare på.

Nätverket Sisters of Sweden driver projektet Spicy business som hjälper arbetslösa unga mellan 18-30 år att hitta sina talanger och omvandla dem till kompletta affärsidéer. I Eskilstuna, Västerås och Nacka har en ny metodik testats, vilket nu lett till en processmodell som kan spridas.

Metodik som kryddar ungas idékraft

Tillsammans med de unga deltagarna har Sisters of Sweden tagit fram ett koncept, Spicy business, för att stimulera ungas idé- och innovationskraft. I åtta veckor lär sig deltagarna att gå från idé till handling, via en processmodell.

– Det är en hållbar metod som hjälper unga ut på arbetsmarknaden. Deltagarna får förutsättningar för att ringa in sina talanger och skapa och utveckla idéer till innovativa affärskoncept, säger projektledaren Annika Löfgren.

Deltagarna träffas en gång i veckan och i workshops arbetar man metodiskt för att kartlägga deltagarnas mål och intressen, utveckla idéskapande samt förtroende inom gruppen. I processen aktiveras alla deltagarna i en mix av föreläsningar och interaktiva övningar, där de bland annat får göra drömtavlor och lära sig presentationsteknik, liksom att bli mer kreativa.

Genom individuell coachning och att deltagarna också jobbar i grupp och coachar varandra stärks deras självkänsla, samtidigt som de bygger nätverk. När de nått ett affärskoncept, eller hittat sin drivkraft, lotsas de till arbete och innovationsstödjande aktörer för kommersialisering.

Hittills har 38 unga deltagit i projektet som har lett till goda resultat där deltagare startat företag, fått jobb och börjat studera, medan andra driver egna innovationsprojekt.

Resultatet är en tydlig spridningsbar processmodell som skapar varaktig förändring och som kan användas i kommuner, gymnasieskolor, högskolors inkubatorsmiljöer, samhällsprojekt och företag.

Spicy business har fått finansiering i programmets utlysning ”Ungas innovationskraft – idéer, koncept och modeller”.

22 projekt

Våren 2011 genomfördes utlysningen ”Ungas innovationskraft – idéer, koncept och modeller” av VINNOVA och Tillväxtverket. Unga personer deltog i bedömningarna av vilka projekt som skulle beviljas medel. 100 idéskisser inkom och sammanlagt 22 projekt i olika delar av landet fick dela på 19 miljoner kronor.

Unga utvecklar etablerade företag

Unga som utvecklar idéer i befintliga företag i Skåne har lett till ökad tillväxt.

Innovation handlar inte bara om att starta och skapa nytt. Det handlar även om att utveckla befintliga produkter, företag och affärsidéer. Det tar traineeprogrammet VinnovatörAkademien fasta på.

Programmet har som syfte att utveckla ungas förmåga att skapa och förverkliga marknadsrelevanta idéer. Deltagarna är 18–30 år och anställda i företag i vitt skilda branscher runtom i Skåne. De har fått en sju månader lång utbildning parallellt med sin anställning. Under perioden har de samverkat kring sitt eget företags utveckling och identifierat ett antal framtidsorienterade potentiella utvecklingsmöjligheter.

Gruppens samlade kompetens utnyttjas genom kreativa metoder, ett idéverktyg som syftar till att frigöra den kreativa kraften mot ett uppsatt mål. De idéer som genereras ska skapa konkret nytta för företaget. Varje företag bjuder in till idélab där de beskriver en utmaning de står inför och söker kreativa lösningar. Företagen har i och med detta fått cirka 100 marknadsrelevanta idéer som de sedan väljer hur de ska gå vidare med.

– Det är ett stort förtroende att bjuda in utomstående i sin verksamhet på detta sätt, men företagsledningarna intygar hur nyttigt det är. Många har fått upp ögonen för att detta är något man måste fortsätta med, säger Lisbeth Böhm, innovationsutvecklare och vd för Effectus, som ansvarar för projektet.

VinnovatörAkademien är ett av de 22 projekt som fått finansiering i programmets utlysning Unga Innovationskraft – idéer, koncept och modeller”.

Lästips

Nationella innovationsstrategin

Läs om hur Den nationella innovationsstrategin bidrar till ett innovationsklimat som ger bästa möjliga förutsättningar för innovation i världsklass.
Gå in på **regeringen.se/publikationer** och sök på **N2012.27.**

Sammanfattning från de regionala samtalen

Unga innovatörer söker nätverk och hjälp. Det är en av slutsatserna i sammanfattningen från de regionala samtalen som skedde ombord på Ungas Idétåg under våren 2012.
Gå in på **tillvaxtverket.se/publikationer** och sök på **Info 0480.**

Eller gå in på **vinnova.se – aktuellt och publicerat** och sök på titeln.

Företagens villkor och verklighet – unga företagare

I den här faktafoldern presenteras statistik från Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet 2011 vars fakta om unga företagare presenteras för första gången. Som ung räknas alla företagare som är 30 år eller yngre. Av Sveriges småföretag (0-49 anställda) med minst 200 000 i årsomsättning drivs i dag tre procent av unga personer. Samtidigt startas en fjärdedel av alla nya företag varje år av en ung person.
Gå in på **tillvaxtverket.se/publikationer** och sök på **Info 0471.**

Tjänsteinnovation och immaterialrätt

Den som brinner för att få ut sin tjänsteinnovation i form av en app, ett spel eller en annan typ av tjänst kan ha mycket att vinna på att fundera över immaterialrättsliga frågor. Den här broschyren är producerad i samarbete mellan Ungas Innovationskraft och PRV som kursmaterial till en utbildning i tjänsteinnovationer och immaterialrätt riktad mot rådgivare i innovationsstödsystemet.

Gå in på **Vinnova.se – aktuellt och publicerat** och sök på titeln eller gå in på **ungasinnovationskraft.se** för att ladda hem publikationen.

Innovationssystemets stödaktörer möter unga 18-30 år

Under vintern 2011/2012 gjordes en kartläggning av stödaktörerna i det svenska innovationstödsystemet. Kartläggningen visar att det finns ett stort utbud av aktörer med olika inriktning och kompetens som kan stötta unga innovatörer i Sverige.
Gå in på **tillvaxtverket.se/publikationer** och sök på **Info 0481.**

Eller gå in på **VINNOVA.se – aktuellt och publicerat** och sök på titeln.

Venture Cup podcast

Lyssna på inspirerande och entusiasmerande diskussioner om entreprenörskap och innovation. De medverkande diskuterar vägen från idé till framgångsrika företag och det visar sig ofta att de krokiga vägarna är de bästa. Använd Itunes eller en app i Android Markets för att söka efter Venture Cups podcast direkt i telefonen eller gå in på **ungasinnovationskraft.se.**